

УДК 811.161.2'366'367.623'38~82-1

Л.А. Семененко, канд. філол. наук, доц.,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, професор
кафедри української мови

ДЕЯКІ НАПРЯМИ АКТУАЛІЗАЦІЇ ВИРАЖАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАРКОВАНИХ ЕКСПОНЕНТІВ КАТЕГОРІЇ СПІВВІДНОСНОЇ ІНТЕНСИВНОСТІ ОЗНАКИ

Аналізовані одиниці розглянуто в системі координат морфостилістики, яка вивчає процес безперервного оновлення й ускладнення існуючої системи поетичного мовлення як особливого типу художнього моделювання, динамічні процеси в структурі коду, певні марковані елементи морфологічного рівня, що характеризуються змістовою ускладненістю.

Ключові слова: морфостилема, маркер ідіолекту, поетичне мовлення, грамема.

Семантико-граматична категорія співвідносної інтенсивності ознаки та словотвірна категорія кількісної градації ознаки, їхні структурні, значеннєві та функційні особливості, кодифікаційний аспект, динаміка творення експонентів, критерії семантичної класифікації якісних ад'єктивів неодноразово ставали об'єктами вивчення багатьох сучасних українських (А.Асіїв, О.Безпояско, І.Вихованець, А.Грищенко, К.Городенська, Л.Дорошенко, А.Загнітко, С.Зінченко, М.Іщук, Ю.Карпенко, А.Качура, В.Качура, Н.Костусяк, З.Майданник, З.Митяй, В.Олексенко, А.Островська, О.Щепка та ін.) і російських (О.Афанасьєва, Ю.Князєв, С.Колесникова, І.Милославський, А.Полянський, В.Плунгян, І.Ревзін, З.Харитончик, О.Шрам та ін.) дослідників. Однак експресивно-аксіологічний потенціал інноваційних експонентів категорії співвідносної інтенсивності ознаки ще не зазнав ґрунтовного аналізу, хоч на деякі фрагментарні спроби опису цього матеріалу натрапляємо у роботах І.Іонової (на матеріалі російського поетичного мовлення), Ж.Колоїз [4], Л.Семененко [5, 6, 7, 8, 9] (на матеріалі сучасного українського поетичного мовлення).

Метою даної статті є виокремлення й аналіз репрезентативних для сучасного художнього мовлення шляхів актуалізації виражальних можливостей потенційних/оказіональних експонентів - носіїв грамем компаратива та суперлатива (інноваційних ад'єктивних, адвербіативних морфостилем, маркованих експресем) семантико-граматичної категорії співвідносної інтенсивності ознаки.

Ступеньовані ад'єктивні й адвербіативні словоформи семантико-граматичної категорії співвідносної інтенсивності ознак (міжрівневої морфолого-синтаксико-словотвірної категорії ступенів порівняння [3, с. 139-142] вияву ознаки) використовуються в художньому (переважно поетичному) мовленні, як і в інших структурно-функціональних стилях, з метою порівняння якісних станів субстанцій в екстралінгвальній дійсності. Марковані ж компаративні та суперлативні/елативні морфостилеми в тканині поетичного твору стають експонентами суб'єктивно-образного відбиття навколишнього світу, що й є однією з визначальних рис поетичного мовлення.

Парадигма частини якісних прикметників позбавлена в узусі експонентів компаратива й суперлатива. До таких належать, наприклад, назви абсолютних ознак,

що із семантичних причин не зазнають якісної градації: *босий, голий, жонатий, заміжня/незаміжня, живий, мертвий, німий, сліпий, глухий, зрячий, хворий, русий, кривий, порожній* тощо. У поетичному мовленні такі лексеми активно продукують ступеньовані словоформи (інноваційні лексеми), що *стають* фактами морфостилістики.

Найчастіше розширення парадигми зазнає ад'єктив *живий*. Натрапляємо на такі утворення в ідіолектах багатьох митців, пор.: *живіший* (Л.Голота, І.Жиленко, О.Мокровольський, Б.Нечерда, М.Світличний, В.Стус), *живіший од життя, живіший за живих* (Л.Голота, М.Стрельбицький, В.Стус), *живіший за всіх / од усіх живих* (А.Криштальський, Є.Летюк), *живіший, ніж живий* (В.Затуливітер), *живіший за всіх найживіших* (І.Драч), *найживіший / щонайживіший* (Т.Девдюк, В.Затуливітер, М.Стрельбицький): *Світе, і я ж тобі /світом, назавше дарованим, / щедро свічу, свічу, /бо йти зі мною живіший на ціле життя* (О.Мокровольський); *Як догукатись до живих, / щонайживіший, / неоднаких?..* (М.Стрельбицький); *...Живішим бути од усіх живих, / Кохати найживішого - того, / Останнього* (М.Стрельбицький); *Досі для мене він - живіший за всіх найживіших* (І.Драч).

Ад'єктив абсолютного стану *мертвий* теж може отримувати грамеми компаратива та суперлатива. Вживання таких морфостилем - маркер ідіолекту В.Стуса: *Ти тінь, ти притінь, смерк і довгий гуд, / і зелень бань, і золото горішнє, / мертвіше тліну; ...золота Україно — моя / ти не край, не вітчизна / ти як смертна трутизна / наймертвіша мертвизна; Сомнамбулами бродять щонаймертві. /І так їм хочеться межі чужих кісток / свій непомітний віднайти куток, / щоб там боялись смерті.* В останньому прикладі спостерігаємо додавання показника суперлатива/елатива до вихідної форми субстантивованого ад'єктива.

Грамеми категорії співвідносної інтенсивності ознаки можуть уводитись і до структури значення інших ад'єктивів - назв абсолютних ознак, пор.: *...погуляти між таких же вбогих, / між таких же голих, що й на світі / не знайти голіш* (В.Коломієць); *Поезія - абсолютизм монарших віршів, / і хай король там навіть найголіший - / король завжди король* (Ю.ГЦавурський); *Не може перевести на іншого цей страшною ударної сили струмись нічим не прикритої, голої — голіше не буває, - й безжальної... суті життя* (О.Забужко).

Як зауважує О.Пешковський, прикметники *слепой, хромої, глухой* (рос.) у своїх основних значеннях із превеликими труднощами утворюють ступені порівняння - ми навряд чи скажемо про людину, що вона *слепее, хромее, глуше* за іншу. І це тому, що самі ці якості видаються нам абсолютними, такими, що не можуть змінюватися кількісно. Так само у будь-якому разі не скажемо: *«Этот человек зрячеє того»* [цит. за 2, с. 177]. У поетичному мовленні фіксуємо й такі ступеньовані ад'єктиви, адвербіативи: *...Хочеш жити —умій, дитя, крутиться!.. /Я й кручусь... О років кружія!/А на горах розкричались птиці. /Певно, птиці зрячіші, ніжя* (І.Жиленко); *Злодійство усього світу / сторіччями, день при дні, / вирізуючи еліту, / дірявило дух мені, / дірявило мою пам'ять, / розрізуючи, рвучи, / а я- прозрівав! /І замість осліпнуть - / ставав зрячіш* (О.Різниченко); *Та так уже між нами повелося. / В яснім отім взаємнім безголоссі, /Хто то у нім німіший - Ви чи я?* (Н.Матвійчук); *Перо, що загубили гуси, тінь відкидає на подвір'я, / не падає, листів не пише / і не записує зумисне, / елегій світлих, найніміше, / музейним експонатом висне* (В.Неборак); *...і життя прожилося ніяк / в найн'ішішому з їхніх кін* (І.Бондар-Терещенко); *Ти сліпий, сліпіший за сліпих, /кидаєш собою в ніч і твердь, / вже за мить — чужий серед живих, /пізнаєш, яка на дотик* (В.Неборак).

Зазвичай ступенів порівняння позбавлені також складні ад'єктиви. Уточнюючи номенклатуру ад'єктивів, відсутність ступенів порівняння яких зумовлена їхніми значенневими і структурними особливостями, А.Грищенко слушно зауважує, що загальні обмеження не можна вважати абсолютними, оскільки в індивідуальному словотворі виправдані їх порушення [10, с. 610], пор.: *...щоб ждані очі стрілися ще жданішим, /рукам - залізо, борозни - зерну, / щоб світ став тісноплечішим, людянішим...* (В.Затулівітер); *Мати-мачуха тче оксамити/не собі/не самій собі; / мати-мачуха — людям найменшим, /жовтоносим /і сонцеоким, /цілоденним, іще цілоденнішим...* (М.Стрельбицький); *Проте, ймовірно, саме як тенденцію розвою авторки можна протлумачити підвищення питомої ваги «повноформатніших» творів...* (В.Погребенник); *«...- Ми з братом є Божими Веселунами». «Божими Весельчаками», - уточнив Машкан. «Веселунами бути чинніше й правописніше...»* (В.Єшкілев).

Процес свідомої рефлексії митців слова щодо категорії співвідносної інтенсивності ознаки у складних прикметниках яскраво відбито в ідіолекті Ю.Тарнавського. Поет, утворюючи інноваційні морфостилеми, намагається або пояснити їх, або перепитує сам себе, чи достатньо зрозуміло він висловився: *Взагалі, / чи як Вас там, / мосціпане, / пошліть / завтра вранці, / в суботу, / 26-го червня 1993-го року, / на Вудкрест Евеню /найдовготелесійшого / (найдовшителесого?) /янгола.*

Фольклорна, народнопоетична, розмовно-побутова ідіоматика — стійкі номінативно-ад'єктивні сполучення, тавтологічні вирази, лексикалізовані та термінологізовані сполучення, що складаються з двох нарізно оформлених компонентів і характеризуються відтворюваністю, образністю, стійкістю лексичного значення, можуть збагачуватися суб'єктивно-авторським градуванням ступеня вияву ознаки - і як наслідок оновлюється їхня образність, яскравішими стають барви, навіть усталені сполучення термінологічного і професійного характеру отримують квант експресивності, пор.: *Сніги лягли - біліші ще, ніж білі. / Мов полотно, яке білила ненька. / Святкують новорічні заметілі /різдвяні іменини Симоненка. / Високих вищі — оком не окинеш, / крилом не вхопиш — білого біліші* (В.Затулівітер); *Чорні дні переселення всього, що рухоме... /А для нього ті дні чорніші, ніж чорні* (М.Лиходід); *Стрільай, пали, і газ пускай, і вішай, /І ще тортури вигадай нові... / В нас є вода - живуча, найживіша, /Ми з нею, враже, будемо живі* (С.Зінчук); *... тебе цілує той, хто їх убив. / О найстрашніше із усіх принижень! / О найдивніше з найдавніших див!* (Л.Костенко).

Графему найвищого ступеня порівняння митці вводять до ад'єктивів складних одиниць термінологічної і професійної лексики: *...як на сміх:/всеньку ніч козиряє/щонайстарший сержант Голінник...* (М.Стрельбицький); *Назвали сестрами немарно / Бійці у мить найважчу вас. / Ви на межі життя і смерті/Для новоявлених калік / Були як ангел милосердя, / Найголовніший головлік* (С.Зінчук); *І враз най- нервовіший тік як пропік / дозорців — не вистояв жодний...* (М.Стрельбицький); *В цій школі здобули освіту ми найвищу / У захисті — од варварства — Вітчизни* (С.Зінчук); *Не спиняли ні куля, ні міна / на позиції передовій. /І складала вони на «відмінно» / іспит цей найдержавніший свій* (А.Кацнельсон); *...— Який колгосп посмів і видав паспорт, /з яким ти легалізувався тут? / Ким зафрахтований був транспорт / в найобласніший наш педінститут* (В.Затулівітер); *Білий подих-/Троянда білі пелюстки / Ронить на білий папір. / Хто білішого вірша напише?* (І-Драч).

За нашими спостереженнями, досить значне місце в системі виразових засобів художнього мовлення посідають стійкі номінативно-ад'єктивні сполу-

ки, ад'єктивний компонент яких зазнає модифікації значення. Такі конструкції, ад'єктиви яких інноваційно отримують граему інтенсивності ознаки, набувають неабиякого емоційного імпульсу, експресивно-оцінного забарвлення, відбувається оновлення мовного сигналу. Це оновлення зумовлене актуалізацією периферійних, потенційних сем маркованих ад'єктивів і всієї сполуки. Модифіковані стійкі номінативно-ад'єктивні сполуки за значенням дорівнюють вихідній формі плюс авторське бачення, суб'єктивне сприйняття явища, його оцінка.

Дія категорії співвідносної інтенсивності ознаки може поширюватися й на відносні ад'єктиви. Поява переносно-метафоричних значень у відносних ад'єктивів пов'язана, на думку В.Виноградова, з переміщенням їх з однієї сфери до іншої. Розвиток у них якісних значень зумовлено семантикою іменників, від яких вони утворились. Але якщо в іменнику це виявляється як своєрідний метафоричний ореол, як натяк на переносне значення, то у похідному прикметнику воно кристалізується як окреме значення [2, с. 161]. А оскільки творення відносних прикметників - це активний процес у сучасній літературній мові, склад їх постійно поповнюється і майже кожне з них може в умовах прагматично зорієнтованого дискурсу розвивати якісні значення, — саме вони становлять безмежний резерв естетичних, експресивно-виражальних потенцій цієї частини мови.

Серед відносних ад'єктивів, що не мають зафіксованих словниками переносних значень як ознак належності до групи відносно-якісних, але зазнають у художньому мовленні інтенсифікації вияву ознаки шляхом введення до структури їхнього значення граем компаратива або суперлатива, можна виокремити кілька груп.

Ступенювання можуть зазнавати ад'єктиви, в яких репрезентовано лексико-семантичну категорію темпоральності. їхнє денотативне значення пов'язане з локалізацією предмета, явища в часі (узуальне значення), але, крім цього, в них може виникати якісно-часове значення. Актуалізація семи якості свідчить про набуття ад'єктивом відтінку метафоричного значення, що уможливує подальшу реалізацію його потенційних можливостей до ступенювання передаваної «оякісненої» ознаки.

Як зауважує О.Безпояско, відносні відтемпоральні ад'єктиви залежно від контексту передають часове або якісно-часове значення. Якісно-часове значення ад'єктиви виражають тоді, коли називають ознаки предмета, явища, яких вони набувають у відповідний період часу (сема часу) і характерні для цього періоду (сема якості). Якісно-часова функція ад'єктива зумовлена появою в нього відтінку переносного значення, яке може мати різні ступені перенесення ознаки аж до переходу в клас якісних [1, с. 128-129]. У поетичному мовленні такі лексеми активно зазнають ступенювання позначеної ознаки, пор.: *О найвесняніша весна / У незабутнім сорок п'ятім* (С.Зінчук); *І серед білих і жовтих розмаїв / Хтось ітима в найвеснянішій лісі...* (М.Савченко); *...осінь / найосіннішої не буває* {Ю. Островершенко); *На схилі найбуденнішого будня / У білому лілею з'явилась...* (В.Нарушевич); *Болиш — немов тобі від мого болю / Життя солодше, і денніший день, / і дощ дощіший, і тривніший травень, / і ластів'їші в гніздах ластівки...* (В.Затулівітер); *Смерть (звана так людьми) людей — так званих / геть / зміта (але краса сьогодніша за смерть* (А.Бондар).

У вірші В.Затулівітра інтенсифікації вияву зазнає як відносний прикметник *денний*, так й іменник із темпоральною семантикою *травень* (пор. також *дощіший, ластів'їший*), а у вірші А.Бондаря - відприслівниковий ад'єктив - процес модифікації значення супроводжується транспозицією.

Оказіональної інтенсифікації ознаки можуть зазнавати й ад'єктиви, в яких репрезентована лексико-семантична категорія локатива. Денотативне значення таких лексем - ознака предмета за місцем розташування, перебування, конотативне - актуалізоване експресивно-емотивне ставлення адресанта до поіменованої ознаки, пор.: *Стою оновлений і чистий, **лице космічніший**, ніж був...* (О.Різниченко); *Але тоді глибина мого болю стала б **іще бездоннішою**...* (І.Роздобудько); *...Монарший лик, **державніший** за герб, / Не може малювати невідомий* (А.Непокупний); *...а продовжимо свій похід крізь чимраз **альпійськіші** ландшафти...* (Ю.Андрухович); *Старішої й нема [хати — Л.С.], / у Києві принаймні; / **сільськішої** нема / в столиці всіх столиць* М.Стрельбицький); *...і стало тихо, тепліше, **домашніше**...* (М.Вінграновський); ***Найбездомніша** поміж бездомних / (хто як може, так вимовляй)...* (М.Стрельбицький); *...а ти літай у нашому повітряному просторі, не літай / - **наші повітряні кордони** - **найкордонніші** у світі* (О.Степаненко); *Коли вже стільки тих падінь - / не йму і я ганьби - як камінь, — / за це гріхопадіння в дім, / на дно—/в **найкамернішу** з камер* (І.Жиленко); *Мені, здається, музика - космічна / **Найбільш космічна** із усіх мистецтв* (Л.Костенко).

Трансфер у вербальну площину складного психоемоційного ореолу деяких етноактуальних одиниць ад'єктивної лексики спонукає мовців до творення маркованих словоформ і дериватів, «відкоректована» сутність яких базується на глибинних кореляціях граматики та семантики, тобто інтенції мовців можуть реалізовуватися шляхом граматичної й образно-емоційної маркованості певних сигналів репрезентативного коду. Вдаючись до таких заходів, автори небезпідставно переконані в тому, що загальна перцепція цих маркованих вербалізованих експлікацій у межах однієї етнокультурної спільності відбудеться адекватно.

За приклад візьмемо відносний ад'єктив *український* і проілюструємо використання його креативного потенціалу.

Наприкінці поетичної збірки «Ойцемидаєсія» М.Стрельбицького розташована стаття-післямова А.Власюка. Намагаючись стисло і змістовно схарактеризувати своє враження від прочитаного, автор статті сам «змушений» вдатися до творчої гри зі словом, оскільки поетична збірка М.Стрельбицького, його поетичне ідіо- мовлення проіндуковане маркованими лексичними одиницями і мимохіть індукує всі наступні дискурси - реакції. М.Стрельбицький порушує проблемні питання: особливості етно- і лінгвоментальності, самоідентифікації представників української нації, місця країни у міжнародній системі, локалізації українського етносу в часі і просторі і т. ін. А.Власюк, сукцесивно не розгортаючи ці положення, симультанно визначає проблематику okazіональним компаративом *українськіший* і далі суперлативом *найукраїнськіший*, що відразу дає змогу чітко визначити для себе стратифікацію проблематики й ідейне спрямування поезій: *«Йоцемидаєсія» М.Стрельбицького, це його велике не-географічне відкриття <...>, мене особливо захоплює насамперед тим, що тут співіснують земні «паралельні світи»: соціальні й асоціальні, національні, над наці ональні та недонаціональні... Зокрема, дуже тонка гра затівається у співвіднесеннях власне «ойцемидаєського» з власне українським, так що абсолютний знак рівності між ними не ставиться ніде, але відчуття якоїсь зрощеності-нерозривності присутнє всюди. <...> Відмінність - лише у системі імен, у назвах найвищого законодавчого органу та в ритмомелодії поетичного викладу. Зокрема «**українськіший**» варіант читачем будь-якого рівня підготовленості безпомилково впізнається...; Не можу не зупинитись окремо на двох - з мого погляду найкоштовніших поетичних перлинах цієї книжки: «**найукраїнськіший**» маленькій містерії під назвою «Про Тимошеву смерть» та*

підкреслено «ойцемидаєській» «неймовірній бувальщині» під заголовком «Йоцик і Дивенята-споглядальник».

На аналогічні слововживання натрапляємо й у поетичному мовленні, наприклад: *Одноповерхова Полтаво /<...> Ти ж найкраща у світі /Найяскравіша найдзвінкіша / Отож не здавайся бевзям /І не звикай до ярма / Ходить по Ворсклі навипиньках / Боса солодка тиша / Ти ж бо Полтава з Полтав / **Українськішої** нема (І.Драч); - *Ти від пшеничних степів... / - Орловських лучших кровей... /-... подільських тарпанних горбів... / — й кабардинських очей... / — А очі, віченька, то-/ хіба **вкраїнніше** є?*(М.Стрельбицький).*

Грамема компаратива, суперлатива okazіонально/потенційно може вводитися до структури значення ад'єктивів лексико-семантичної категорії речовинності. Денотативне значення таких лексем — ознака за вмістом речовини у предметі або за матеріалом, з якого виготовлено цей предмет [1, с. 130], а конотативне значення модифікованого ад'єктива - актуалізоване аксіологічно забарвлене ставлення мовця до позначеної ознаки: *Феміністичні запити з чоловічими не зрівняти. Хочеться просторішої хати, **кришталевішої** люстри...* (А.Морговський); *Так-так, у кожного цінного косметичного продукту є купа своїх АЛЕ. Чим цінніший та **косметичніший** продукт, тим отих АЛЕ більше...* (Л.Дереш); *Русокоса верба. Коліскова! / Прутик прутикові паралельний, / **найвербовіша**, чиста, здорова...* (М.Стрельбицький); *Шепочу уві сні: наснися, сніже, /а мрець, як оїр на присили- ні! / Тут найжовтіше, тут **найвосковіше**. / З полиць небесних сипляться вогні. / Ліси летять воскові, жовтоводі... (В.Герасим'юк); *Вростати в материк народу / До **найскелястіших** порід. /І бути щедрим, як природа, /Проботяцим, наче світ (А.Глушак); ...Щодня щоночі щомиті / Тисячі скіфських могил / Мовчазно стогнуть під трактором /А ми в скруті дивуємось /**Найчорноземніші** в світі (І.Драч).**

В.Виноградов зауважив, що морфологічні відмінності якісних прикметників та відносних умовні, непостійні та необов'язкові. Розвиток якісних відгінків у відносних прикметників може супроводжуватися розширенням кола їхніх форм, утворенням від них ступенів порівняння і прислівників. Ілюструється це твердження уривком з вірша В.Брюсова «Лестница»: «*Все **каменней** ступени. / Все круче, круче всход. / Желанье достижений / Ещѣ влечѣт вперед...*» [2, с. 177]. Okazіональне розширення парадигми ад'єктива *кам'яний* представлене й в українському поетичному мовленні: *Тримав [Ярема Вишневецький-Л.С.]усе оружноюрукою. / Був **кам'яніший** од своїх твердинь...* (Л.Костенко); *На якому твердому камені, / Квітко, ти зацвіла? / — Я на тому твердому камені, / Що нема **кам'яніш**. / <...> Із якої сльози печальної / Ти усмішко, ростеш? /- Я з тієї сльози печальної, / Що нема **кам'яніш** (Н.Білоцерківець).*

Проаналізовані марковані морфостилеми уможливають всебічне вираження авторського задуму, його почуттів, пристрастей, хвилювань, емоцій, роздумів. Ці марковані носії грамеми компаративності та суперлативності/елативності - маркери певних ідіолектів - стають словесно-художніми засобами підсилення виразності, елементами словесно-образної палітри митця. Такий спосіб екстеріоризації авторського задуму свідчить про глибинну детермінованість створення митцем конкретної лінгвальної норми (як потенційної, так і okazіональної), що зазвичай бере участь у вирішенні важливих суто поетичних завдань, пов'язаних із «поглибленням» семантики інноваційних морфостилем, із посиленням експресивного потенціалу висловлювання, з відбиттям суб'єктивного авторського бачення якостей, властивостей, ознак поіменованих митцями реалій.

Список використаної літератури:

1. *Безпояско О. К.* Граматика української мови. Морфологія: підручник/О. К. Безпояско, К. Г. Городенська, в. М. Русанівський. - К.: Либідь, 1993. - 336 с.
2. *Виноградов В. В.* Русский язык (Грамматическое учение о слове) / В. В. Виноградов / под ред. Г. А. Золотовой. - 4-е изд. - М.: Русский язык, 2001. - 720 с.
3. *Вихованець І.* Теоретична морфологія української мови: Академічна граматики української мови / І. Вихованець, К. Городенська / за ред. І. Вихованця. - К.: Пульсари, 2004. - 400 с.
4. *Колоїз Ж. В.* Українська оказіональна деривація: монографія / Ж. В. Колоїз. - К.: Акцент, 2007. - 311 с.
5. *Семененко Л.А.* Аксіологічно значущі відхилення у функціонуванні форм компаратива / суперлатива в українському поетичному мовленні / Л. А. Семененко // Культура народів Причорномор'я: науч. журнал / глав. ред. Ю. А. Катунин. - Симферополь: Межвузовский центр «Крым», 2008. - № 142. - Т. 2. - с. 250-253.
6. *Семененко Л.А.* Відсубстантивні оказіональні компаративні морфостилеми у поетичному мовленні / Л. А. Семененко // Записки з українського мовознавства: зб. наук, праць / відп. ред. О. І. Бондар. - Одеса: Астропринт, 2005. - Вип. 15. - С. 3-11.
7. *Семененко Л.А.* Експресивний потенціал ступеньованих займенникових і порядкових прикметників (на матеріалі поетичних ідіостилістичних кодів II пол. XX ст.) / Л. А. Семененко // Мова і культура: Лінгвокультурологічна інтерпретація тексту: наук, щорічний журнал / гол. ред. Д. С. Бураго. - К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2004. - Вип. 7. - Т. 4. - Ч. I. - С. 267-272.
8. *Семененко Л.А.* Інноваційні ад'єктивні словоформи співвідносної інтенсивності ознаки в поетичному мовленні Володимира Затулівітра / Л. А. Семененко // Текст як об'єкт лінгвістичного дослідження і засіб навчання мови: зб. наук, доповідей / гол. ред. В. О. Пашенко. - Полтава: Освіта 2007. - Т. 2. — С. 228-232.
9. *Семененко Л.А.* Марковані експоненти лексико-граматичного класу ад'єктивів й адвербіативів у структурі поетичного дискурсу Михайла Стрельбицького / Л. А. Семененко // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Серія філологічна: Загальне мовознавство / гол. ред. Т. Салига / відп. за вип. Ф. Бацевич, О. Ясіновська. - Львів, 2011. - Вип. 52. - С. 341-348.
10. *Українська мова.* Енциклопедія / ред. кол. В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зя-блюк та ін. - К.: Українська енциклопедія, 2000. - 752 с.

Л.А.Семененко

Одесский национальный университет имени И.И.Мечникова,
професор кафедри українського мовознавства

**НЕКОТОРЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ АКТУАЛИЗАЦИИ ВЫРАЗИТЕЛЬНОГО
ПОТЕНЦИАЛА МАРКИРОВАННЫХ ЭКСПОНЕНТОВ КАТЕГОРИИ
СООТНОСИТЕЛЬНОЙ ИНТЕНСИВНОСТИ ПРИЗНАКА****Резюме**

Изучаемые единицы рассмотрены в системе координат морфостилистики, изучающей процесс непрерывного обновления и усложнения существующей системы поэтической речи как особого типа художественного моделирования, динамические процессы в структуре кода, определённые маркированные элементы морфологического уровня, характеризующиеся смысловой осложнённостью.

Ключевые слова: морфостилема, маркер идиолекта, поэтическая речь, граммема.

L.A.Semenenko

Odessa I. I. Mechnikov National University,
Department of Ukrainian Language

PARTICULAR ACTUALIZATION DIRECTIONS OF THE ATTRIBUTE
CORRELATIVE INTENSITY CATEGORY'S MARKED EXPONENTS
EXPRESSIVE POTENTIAL

Summary

The analyzed units are regarded in the system of coordinates of the morphostylistics which examines the process of an uninterrupted renovation and complication of the existing system of the poetic speech as a special kind of the modelation of fiction, dynamic process in the structure of the code, definite marking of the elements of the morphological unit which is characterized with semantic complexity.

Key words: morphostylema, idiolect, poetic speech, grammema.

Стаття надійшла до редакції 20.12.2013.